

Operační myšlení

Článek Milana Vego byl uveřejněn v č. 2/2007 časopisu Österreichische Militärische Zeitschrift. Zkráceno a redakčně upraveno. Článek je určen pro důstojníky velitelského směru a pro učitele vojenských dějin.

Jedním ze základních předpokladů pro úspěch na operačním a strategickém stupni velení je rozsáhle založené myšlení, a právě taková představa. Tato schopnost zvaná „operační myšlení“ není běžně žádným vrozeným charakterovým rysem velitele. Operační myšlení je spíše výsledkem značného uvědomělého úsilí velitele. Ačkoli je operační myšlení jak v míru tak za války jedním z rozhodujících faktorů úspěchu, mnozí operační velitelé zůstali v podstatě zajatci své úzké taktické perspektivy. Myslet takticky je jednoduché a je oblastí, v níž se všichni velitelé cítí dobře, protože taktické myšlení používali po většinu své služební kariéry. Dějiny znají četné případy, v nichž neschopnost nebo neochota velitele k rozsáhlému a daleko do budoucna sahajícímu přístupu k myšlení vedly k velkým neúspěchům nebo dokonce ke ztroskotání polního tažení nebo operace.

Co je operační myšlení?

Není jednoduché přesně definovat pojem „operační myšlení“, protože zahrnuje příliš mnoho rozmanitých prvků. Podle běžného chápání tento pojem znamená, že velitel, který myslí operacně, má při výkonu svých četných odpovědností jak v míru, tak za války především operační perspektivu namísto taktické. V čistě fyzickém ohledu zahrnuje operační nazírání dějiště operací zvětšeného o volně definovanou zájmovou sféru (viz **obr.** na straně 26).

Je zřejmé, že operační perspektiva je důležitým vazebním článkem mezi taktickým a strategickým nazíráním. Perspektiva taktického velitele je mnohem menší, protože se soustřeďuje na plánování a provádění akcí zaměřených na dosažení taktických cílů v pásmu boje nebo v operačním prostoru.

Strategický stupeň velení na válčišti nebo státně-strategický stupeň velení vyžadují širší perspektivu. Strategický stupeň vyžaduje mj. schopnost velitele přeměnit cíle státní resp. koaliční politiky na dosažitelné vojenské nebo strategické cíle na válčišti, a potom uspořádat zasazení vojenských i nevojenských mocenských prostředků k dosažení těchto cílů. Fyzicky zahrnuje strategická perspektiva jedno nebo několik válčišť.

Na rozdíl od operačních a strategických velitelů se taktický velitel obvykle nemusí zabývat zasazením nevojenských prostředků. Výjimky jsou fáze po zastavení nepřátelství a zasazení vojenské síly v konfliktech nízké intenzity, v nichž zpravidla převládají taktické akce.

Operační velitelé nemohou být příliš úspěšní, jestliže jim chybějí úplná znalost anebo obsáhlé porozumění proměnlivých souvislostí a vazeb mezi strategií a politikou na jedné straně a strategií, operací a taktikou na straně druhé. Operační velitelé musejí také dobře rozumět rozdílům mezi různými úrovněmi vedení války a rozumět také tomu, jak rozhodnutí a akce na jedné úrovni mohou ovlivňovat události na jiných úrovních. Při uspořádání a syn-

chronizaci zasazení vojenských i nevojenských mocenských prostředků musejí být operační velitelé schopni soustředit se na celkový obraz a nenechat se odpoutávat vedlejšími anebo nedůležitými událostmi.

Operační velitel musí na rozdíl od taktického velitele přesně řadit a synchronizovat zasazení všech prostředků k vedení polního tažení nebo operace. Je nutno přijímat správná operační rozhodnutí, i když jsou znalosti a pochopení důležitých prvků situace neuspokojivé a když převládá nejistota. Pokud jde o faktory prostor, čas a síly, se operační velitel setkává s větší nejistotou než taktický velitel. Všeobecně může velitel přesněji zvážit rizika nějakého jednání nebo zdržení se jednání na taktickém stupni než na operačním.

Strategické a operační cíle mají nejen větší rozsah, nýbrž jsou také mnohem složitější než cíle taktické. Důvodem toho je **přítomnost nevojenských prvků situace**, které lze kvantifikovat jen obtížně nebo vůbec ne. Z tohoto důvodu je hodnocení faktorů prostor, čas a síly vzhledem ke strategickému nebo operačnímu cíli mnohem obtížnější než na taktickém stupni. Čím větší je rozsah vojenského cíle, tím více nejistoty provází hodnocení situace velitelem. Velitel musí být schopen správně předvídat reakce nepřítele na vlastní akce, a potom přijmout rozhodnutí, jimiž bude čelit akcím nepřítele. Často musí také přijímat operační rozhodnutí, aniž by měl spolehlivou znalost důležitých prvků situace. Když je ztracena iniciativa, spočívají všechny úvahy operační povahy nakonec na správném hodnocení nebo na hypotézách o budoucích záměrech nepřítele.

Operační velitel musí na rozdíl od taktického velitele hodnotit vlastnosti fyzického prostředí podle operačních namísto taktických podmínek. To znamená mj. hodnotit charakteristiky terénu, řek a moře z hlediska jejich vlivu na průběh a výsledek operací a polních tažení, nikoli však z hlediska bojů a jiných taktických akcí. Operační velitel se také stará daleko více o vlivy klimatu než o vlivy počasí na zasazení spojených druhů ozbrojených sil nebo spojeneckých sil v určité části válčiště.

Operační myšlení znamená mezi jiným, že velitel jasně rozpozná, jak každé z jeho rozhodnutí a každá z jeho akcí přispěje k dosažení konečného nebo strategického cíle. Všechna rozhodnutí a všechny akce operačního velitele by měla být přijímána resp. uskutečňována za daných operačních nebo strategických podmínek, protože jinak nebudou žádným přínosem ke konečnému úspěchu, resp. mohou úspěch nakonec zmařit. Operační velitel by se měl zabývat tím, jak by mohl vytvořit možnosti pro zasazení svých sil při současném omezení budoucích možností nepřítele. Jednou z nejdůležitějších vlastností vyššího velitele je jeho schopnost vidět situaci očima nepřítele, což označoval Napoleon I. jako „pozorování druhé strany kopce“. Do značné míry je to intuitivní schopnost. Úspěšní velitelé měli výjimečnou schopnost analyzovat situaci tak, že si mohli představit, co by podnikl nepřátelský velitel, aby mohl čelit manévrum našich sil.

Velitel myslí operačně, když zaměří svoje myšlenky mimo oblast fyzických bojů do budoucnosti. Čím větší je oblast rozhodovací pravomoci velitele, tím více by měl myslit do budoucnosti. Konkrétním předvídáním nepřátelských reakcí na vlastní akce může operační velitel včas přijmout správné rozhodnutí, čelit situaci a připravit nové rozhodnutí, aby zmařil protiopatření nepřítele. Klíč spočívá v tom, vždy operovat uvnitř procesu rozhodování nepřítele. Bez této schopnosti nemůže operační velitel získat a zachovat si iniciativu a bez iniciativy by byla jeho volnost jednání určována nepřítelem.

Operační velitel by také měl mít schopnost přesně posuzovat vliv nových a budoucích technologií na operační vedení války. Přitom se však nesmí soustředit na specifické zbra-

nové systémy a senzory, nýbrž musí spíše předvídat jejich vliv na vedení polních tažení nebo operací, pokud by měly být zasazeny ve větším počtu.

Důležitost operačního myšlení

Operační myšlení je jedním z hlavních předpokladů pro rozumné zasazení vojenských i nevojenských mocenských prostředků velitelem za účelem dosažení stanovených strategických nebo operačních cílů. Toto je zvláště důležité pro velitele, který velí početně slabším silám. Operační myšlení napomůže veliteli zasadit vlastní síly takovým způsobem, **aby každá akce přímo nebo nepřímo přispěla k dosažení konečného strategického nebo operačního cíle.** To znamená, že operační velitel musí mít schopnost rozlišovat mezi událostmi, které jsou podstatné pro dosažení konečného cíle, a událostmi ležícími mimo rámec určitého polního tažení nebo operace.

Operačně uvažující velitel se soustředí spíše na větší prvky situace než na detaily. Velitel, který nemyslí operačně, může příležitostně dosáhnout operačního nebo dokonce strategického cíle, avšak pouze za podstatně vyšší cenu pro vlastní síly z hlediska personálu, materiálu a – což je nejdůležitější – času, než velitel ovládající zásady operačního velení. Kromě toho vždy existuje nebezpečí, že slabší, avšak obratnější, operačně myslící protivník může větším, avšak špatně řízeným silám přivodit velké ztráty nebo dokonce porážku.

Převažující nebo výlučné soustředění se na taktiku často vede na operační nebo strategické úrovni k porážce.

Nedostatek operačního myšlení se projevuje na tzv. přístupu k volbě cílů útoku ve vedení války, při němž téměř veškerá pozornost spočívá na výběru a ničení určitých skupin cílů nebo jednotlivých cílů a nikoli na stanovených cílech, jichž má být dosaženo. Tato posedlost cíli také nevyhnutelně vede k nadměrné centralizaci procesu velení.

Volnost jednání podřízených velitelů je velmi omezena, a to se všemi průvodními důsledky pro výkonnost ozbrojených sil.

Tento přístup k volbě cílů při plánování a vedení polního tažení nebo operace značně ztěžuje zjištění, zda a kdy bylo dosaženo určitého stanoveného cíle, a vede ke značnému plýtvání časem a prostředky. Takový přístup k vedení války vede nevyhnutelně na operační a strategické úrovni k vyčerpávající válce. To nemusí být důležité ve válce, v níž je vítězství již jisté, avšak důležité to je, když je nutno bojovat proti mnohem silnějšímu protivníkovi. Kromě toho tato posedlost cíli zaměřuje téměř veškerou pozornost operačních velitelů na taktiku zbraňových systémů namísto na vedení operací.

Získávání operačního myšlení

Schopnost operačního velitele myslet operačně je výsledkem působení mnoha faktorů. Společenský a kulturní rámec do značné míry určuje charakter vojenských institucí, a tím také profesní výchovu a školení. Nejdůležitější přímý vliv na utváření schopností velitele k tomu, aby zvolil přístup širokého myšlení, má vykonávání operačního velení v míru jakož i za války. V míru to zahrnuje účast na skupinových cvičeních v terénu, na cvičeních na mapách a na cvičeních s vojsky. Nejdůležitější přímý vliv na nabývání operačního myšlení má ovšem válka. Nepřímý vliv na schopnost velitele myslet operačně mají jeho profesní školení na akademiích ozbrojených sil a – stejně důležité – vytrvalé úsilí k samostatnému studiu během

jeho celé služby. Operační myšlení je pouze ve velmi řídkých případech výsledkem vrozené schopnosti velitele myslet ve velkých souvislostech a daleko za okamžité události přibližně sem zařadit obraz.

Vojenské institucionální vlivy utvářejí širší prostředí v němž každý operační velitel vykonává svou pravomoc a odpovědnost. Proto je operační myšlení velitele produktem národního postoje k vedení války jako celku a společných operačních perspektiv ozbrojených sil nebo jednotlivých druhů ozbrojených sil. Polní tažení a operace nemohou být vedeny úspěšně, když operační velitelé a jejich štáby nemají společný pohled na základy operačního vedení války. Také by měl existovat mezi druhy ozbrojených sil i uvnitř nich určitý **jednotný názor na význam operačních klíčových pojmů**, protože jinak je obtížné sestavit rozumnou doktrínu pro ozbrojené síly a jejich druhy. Neexistence takového jednotného názoru komplikuje plánování, přípravu a vedení polního tažení nebo operace. Neexistence společných pojmů, nesprávné používání běžných pojmů nebo záměnné používání existujících pojmů velmi ztěžují diskuzi mezi teoretiky různých aspektů operačního válečného umění.

Je nutno si být vědom toho, že s přijetím společné operační perspektivy existují také léčky. Existuje všudypřítomné nebezpečí, že výchova zdegeneruje v indoktrinaci a povede k jistým strnule uplatňovaným názorům a klíčovým aspektům operačního umění.

Operační školení

Bojový výcvik v dobách míru by měl být průvodním prvkem výchovy, aby byly udržovány a zdokonalovány schopnosti nezbytné pro správnou aplikaci operačního umění. Mezi jiným by měla cvičení sloužit k upevnování myšlenek získaných během školení. Správná doktrína ozbrojených sil má rozhodující důležitost pro školení budoucích operačních velitelů. Doktrína by měla vysvětlovat, nikoli však předepisovat, aby byly zajištěny nejvyšší míra pružnosti při používání a následně inovační přístup pro řešení vojenských problémů ze strany budoucích operačních velitelů.

Doktrína ozbrojených sil je hlavním nástrojem pro utváření společného pohledu na druh a charakter vedení války a na všechny její aspekty. Zdůrazňována by měla být nutnost nejužší spolupráce druhů ozbrojených sil, avšak přesto by neměla být ztrácena identita jednotlivých druhů ozbrojených sil. Je nutno učit a chápat charakteristiky a zvláštnosti operací a polních tažení vedených za různých fyzických podmínek a různými druhy ozbrojených sil. Kromě toho by druhy ozbrojených sil měly společně definovat a používat společné operační klíčové pojmy, aby byl usnadněn společný přístup a posilována spolupráce druhů ozbrojených sil. To znamená, že by měla být standardizována a upřesněna vojenská terminologie. Taková společná perspektiva usnadní vydávání přesných a jasných směrnic, jakož i stručné sdělování záměrů.

Dalším účelem operačního školení je rozvoj charakterových rysů jako samostatnost a iniciativa. Když byla vypěstována iniciativa, měla by být také stále procvičována. Velitelé, kteří jednají z vlastní iniciativy, se lépe vypořádají s nejistotami rychle se měnící situace. Platí to zvláště, když musí být přijato rozhodnutí, mnohdy na operačním stupni velení, během několika minut. Velitelé, kteří jednají z vlastní iniciativy, uplatní také při provádění svých rozhodnutí více energie, než kdyby měli realizovat rozhodnutí přijatá na vyšším stupni. Samostatní velitelé pociťují větší hrdost a uspokojení ve své práci a tento pocit může jen přispět k posílení soudržnosti ozbrojených sil.

Boj je zřejmě nejlepší příležitostí pro rozšíření perspektivy a aplikace operačního umění. Existuje ovšem jen málo příležitostí k získání přímých zkušeností, protože velké války jsou řídké. Proto je tím naléhavější osvojit si takové zkušenosti v míru, a to účastí na velkých cvičeních, různých cvičeních na mapách, skupinových cvičeních a studijních cestách.

Hodnota takových zkušeností v míru může být velmi rozdílná a žádné cvičení, ani cvičení na mapě nemůže realisticky simulovat **účinek frikce** ve skutečném boji anebo pocit fyzického nebezpečí. Přesto zkušenost ukazuje, že budoucí operační velitelé mohou být v míru patřičně vyškoleni pro odpovědnost, kterou budou mít za války. Existuje ovšem nebezpečí, že za dlouho trvajícího mírového období budoucí operační velitel přecení nebo ignoruje účinek frikce pro zasazení jak vlastních tak nepřátelských sil. Z tohoto důvodu je rozhodující, aby budoucí velitelé byli správně vycvičeni v tom, jak zvládnout účinky frikcí.

Cvičení v míru mohou být velmi užitečná při školení budoucích velitelů v rychlém hodnocení situace, v rychlém přijetí rozhodnutí a následně v provádění plánů a rozkazů. Cvičení jsou také vynikající metodou v přípravě budoucích velitelů ke správné koordinaci pohybů a akcí různých zbraňových systémů a k předávání zpráv. Nedostatek velkých cvičení může být jedním z důvodů neúspěchů nebo dokonce porážek na bojišti.

Potenciálním problémem v mírových dobách je nedostatek velkých svazků pro cvičení. To může mít nepříznivý vliv na rozvoj budoucích operačních velitelů. Někteří operační velitelé neměli žádné zkušenosti z velení velkému počtu útvarů, avšak přesto byli velmi úspěšní. Pro budoucí operační velitele je velmi výhodné, když mají praktické zkušenosti z velení velkým silám. Potenciálním vážným důsledkem možného vyloučení tohoto mezistupně velení pro domnělé výhody poskytované propojením vlastních sil do sítě by bylo, že by byla značně omezena příležitost školit ve velení a ve štábní službě větší počet osob jako budoucí operační velitele.

Cvičení na mapách a válečné hry slouží ke školení velitelů všech stupňů. Při cvičeních na mapách spočívá těžiště v osvojení různých taktických základů a pojmů s důrazem na přijímání rozhodnutí. Cvičení na mapách jsou jednostranná. Při válečných hrách stojí proti sobě dvě strany, od strategického až po taktický stupeň. Těžištěm při válečných hrách jsou hodnocení situace, stručné a logické vyjádření zámyslu a potom rozhodnutí, jak má být dosaženo stanoveného cíle. Dalším účelem při válečných hrách je školení v metodách a postupech zpracování a vydávání rozkazů. Účelem válečných her je školit velitele všech stupňů, vyzkoušet nové metody a ověřit nové zásady pro boj. Velká hodnota cvičení na mapách a válečných her spočívá v mentální přípravě účastníků a v rozpoznávání zdrojů frikcí. Nesprávná opatření bylo během válečné hry možno rozpoznat předem.

Operační výchova

Hlavním záměrem odborné výchovy budoucích operačních velitelů by měl být rozvoj mentální mobility, tvořivosti a inovativního myšlení. Taková výchova by měla být zahájena brzy na počátku kariéry. Důstojníci s největším potenciálem by měli být vedeni k zevrubnému studiu válečných dějin a teorie operačního umění a strategie. **Pouze ovládnutím válečných dějin a teorie mohou důstojníci získat rozsáhlé rámcové podmínky pro správné plánování a řízení polních tažení.** Výchova v operačním umění by měla být prováděna všeobecně pro mnohé důstojníky a individuálně pro několik málo důstojníků. Základní koncepce operačního umění by měly být používány k podpoře informované diskuze o příbuzných tématech.

Výchovný proces by měl podněcovat k rozvoji iniciativy, pružnosti, rozhodnosti a připravenosti nést odpovědnost. Chyby by měly být napravovány bez odsudku. Stereotypní a univerzální řešení určitého operačního problému by měla být vyloučena. Každá vojenská situace je jedinečná a žádný scénář nemůže obsáhnout všechny možné aspekty. Proto by se při školení budoucích operačních velitelů neměla používat oficiálně uznaná nebo „školní“ řešení. Normálně pro nějaký problém existují různá použitelná řešení. Kritika akcí podřízeného by se měla soustředit na odůvodnění podniknuté akce: cílem by mělo být rozšiřovat vědění, analytické schopnosti a zkušenost budoucího operačního velitele. Kritika by měla být otevřená a poctivá, nikoli však osobní a přehnaně příkrá. Chyby při hledání řešení vojenského problému by měly být považovány za součást normálního vyučovacího procesu. Jinými slovy: **Důraz by neměl spočívat na chybách a omylech, nýbrž na dosaženém pokroku.** Rozhodující důležitost má to, aby budoucí operační velitelé měli zdravé sebevědomí a sebeúctu (spočívající na skutečných výkonech), protože jinak by nebylo možné rozvíjet ty charakterové rysy a vojenské schopnosti, které jsou nezbytné pro úspěch na operačním stupni velení.

Teoretické vědění samotné nepovede k vítězství, avšak nesmí být také ignorováno. Od vědění k provádění je to pouze krok, avšak od nevědění k jednání je velmi daleko. Nejlepší poučení pro budoucnost se získávají z vlastní zkušenosti, avšak když je osobní zkušenost malá, je nutno využívat vojensko-historických zkušeností jiných.

Existují dva druhy zkušeností: přímá a nepřímá. Nepřímá zkušenost může být hodnotnější, protože je neomezeně širší. Dokonce za aktivní vojenské služby jsou rozsah a možnosti přímé zkušenosti velmi omezené. Přímá zkušenost je kromě toho svou podstatou omezená, takže nemůže tvořit vhodný podklad buď pro teorii, nebo praxi. Nejspíše vytvoří atmosféru, která napomůže ujasnění a upevnění myšlenkové struktury. Největší hodnota nepřímé zkušenosti spočívá v rozmanitosti a rozsahu. Studium vojenských dějin poskytuje veliteli jádro základního vědění a porozumění, které mu umožní utvářet a reformovat svůj pohled na bojiště nad rámec jeho bojových zkušeností.

Kritické studium dřívějších válek, zvláště polních tažení a operací, je hlavním zdrojem pro rozvoj operačního nazírání budoucích velitelů. Protože jen málo vojenských velitelů má zkušenosti z velení na operačním stupni, je nejlepší metodou jejich výchovy k operačnímu myšlení uložit jim studium úspěchů a neúspěchů velkých velitelů. Správné studium vojenských dějin napomáhá osvojit si základní principy velení kritickou četbou životopisů a pamětí velkých velitelů minulosti. Studium napomáhá také zjistit příčiny jejich úspěchů a neúspěchů. Znalost psychologických a morálních faktorů musí být založena na studiu vojenských dějin. Velká užitečnost vojenských dějin pro důstojníky spočívá v tom, že se z práce velkých velitelů naučí, které zvolené způsoby řešení přinesly úspěch resp. neúspěch. Studium vojenských dějin je nejlepším způsobem, jak přiblížit budoucím operačním velitelům, že válka není žádnou vědou, jak o tom chtějí často přesvědčovat zastánci různých informačních teorií o válce. Vedení války bylo v minulosti více uměním než vědou a tak tomu bude i v budoucnu.

Plného porozumění mezi politickými rozhodovacími činiteli a operačními veliteli lze docílit studiem politických a vojenských dějin. Budoucí operační velitel **musí plně pochopit politický záměr stanoveného vojenského cíle a strategie**, dříve než může porozumět různým aspektům operačního umění. Tohoto porozumění a vědění lze nabýt pouze kritickým studiem operačních aspektů minulých válek, operací a polních tažení.

Studium dějin poskytuje široký pohled na události a vytváří jistou poměrnost ve vztahu k času, místu a okolnostem. Metody pro dosažení operačních nebo strategických cílů mohou

být zastaralé, avšak základy strategie a operačního umění jsou dnes v podstatě tytéž, jako byly v nedávné anebo také dálnější minulosti. Zkušenost je surovinou pro představy a dějiny jsou obrovským zdrojem zkušeností. Neexistují žádné abstraktní představy: představa je vždy novým uspořádáním prvků našich dřívějších zkušeností. Studium dějin ukazuje, jak se překážky a potíže ve vedení války zvětšují lidskými reakcemi. Když mužové vědí, že jiní mužové zvládli podobné nebo horší podmínky, mohou být přesvědčeni, že mohou totéž. Přímá, inspirativní hodnota vojenských dějin spočívá ve vytváření „ducha útvaru“.

Aby bylo dosaženo největší hodnoty, musejí být vojenské dějiny přesné. Vojenské dějiny mají hodnotu, když vždy podávají pravdu, celou pravdu a nic než pravdu. Nejužitečnější dějiny dřívějších válek jsou ty, které byly napsány z operační perspektivy. Bohužel jsou takové dějiny zanedbávány a bylo jich napsáno poměrně málo. Aby byly vojenské dějiny užitečné, musejí být věcné a upřímné. **Propagandistické nebo cenzurované dějiny jsou velmi nebezpečné.** Takové dějiny nejsou ve skutečnosti žádnými dějinami a nemohou poskytovat žádné poučení nebo podklad pro intelektuální a odbornou výchovu. Vedou ke klamným závěrům a posilují jeden z největších nedostatků, a to sebeklam.

Vojenské dějiny by měly být studovány do šířky, do hloubky a v souvislostech. Studium vojenských dějin do šířky, tj. po delší období, se lze naučit rozlišovat a chápat nestálosti ve vojenských dějinách. Ideálně by se studium vojenských dějin mělo soustředit na studium válečného umění, jež ukáže, jak a proč se válečné umění měnilo od epochy k epoše. Studium vojenských dějin by nemělo být omezeno na určité období nebo na určitý prostor, avšak velké nebezpečí spočívá ve snaze pokrýt příliš velkou oblast. Je zřejmě účelnější přesně studovat omezený počet událostí než získat pouze povrchní obraz co největšího počtu skutečností.

Proto by měly být vojenské dějiny studovány do hloubky. V praxi je značně lepší soustředit se na jedno polní tažení nebo na jednu operaci a dokonale je analyzovat, než jen zběžně posuzovat různá polní tažení nebo operace.

Dějiny by měly být studovány také v souvislostech. Války jsou konflikty společností, a proto je nutno porozumět povaze těchto společností. Kořeny vítězství nebo porážky je nutno hledat často v mnoha sociálních, hospodářských, náboženských a jiných faktorech. Rozhodující důležitost má, aby studující vojenských dějin rozuměli politickému zaměření konfliktu.

Vojenské dějiny musejí být něčím více než logickým, faktickým vylíčením událostí. Po syntéze faktů **musí následovat jejich analýza, musejí být učiněny závěry a posledním krokem musí být zjištění operačních poznatků.** Užitečná hodnota studia dějin je pro důstojníka velmi malá, když se nesnaží z minulých událostí odvodit poučení. Ovšem že v tomto procesu existují také léčky. Podmínky z minulosti nemohou být dogmaticky přenášeny na přítomnost nebo budoucnost. Neproměnlivé je jedno: všechny podmínky určité situace nemohou být nikdy reprodukovány. Velmi nebezpečné je prostudovat určitou epizodu z dřívějšího polního tažení nebo operace a potom poznatky z nich změnit v dogma.

Studium minulých válek by mělo být metodické a dlouhodobé. Použít je nutno všechny prameny: primární prameny stejně jako oficiální výklady, biografie, paměti a dokonce historické romány.

Závěr

Aby byl budoucí operační velitel úspěšný, musí ovládat široké myšlení, přesahující oblast fyzického boje. Operační myšlení je koneckonců základem operační představy velitele: schop-

nost myslet daleko za přítomné události, správně předvídat akce a reakce nepřítele, přijímat rychlá avšak správná rozhodnutí a potom energicky provádět plány a rozkazy. Operační velitelé by měli plně rozumět jak vojenským, tak nevojenským aspektům situace. Nedostatek operačního myšlení nejen vede nevyhnutelně k neúspěchům v boji, avšak může také závažným způsobem zmařit vyhlídky na rozhodující a rychlé vítězství. Mnozí operační velitelé měli vysoký intelekt, pevný charakter, odvahu a statečnost, avšak přesto selhali, protože nikdy nerozšířili svoje zorné pole za taktickou oblast. Vynikající taktické jednání nebylo v minulosti náhradou za operační myšlení a nebude jeho náhradou ani v budoucnosti.

Budoucí operační velitelé musejí hluboce pochopit dynamický vztah mezi třemi složkami válečného umění.

Musejí znát rozdíly mezi stupni velení a rozumět jim a vědět, jak rozhodnutí a akce na jednotlivých stupních ovlivňují rozhodování a akce na ostatních stupních.

Musejí správně posuzovat operační charakteristiky fyzického prostředí, v němž je polní tažení nebo operace vedena.

Výsledek polního tažení nebo operace ve velké míře závisí na synchronizaci disponibilních vojenských i nevojenských prostředků moci. Z tohoto důvodu musejí operační velitelé správně hodnotit jak vojenské, tak nevojenské aspekty situace na válčišti.

Operační myšlení není vrozené. Aby budoucí operační velitelé tuto schopnost nabyli, musejí většinu času své kariéry vyvíjet velké a soustavné úsilí. Vojenské instituce stejně jako společenské a kulturní vlivy poskytují rámcové podmínky a utvářejí operační myšlení velitele.

Zkušenost dokazuje, že nadměrné zdůrazňování technologie na úkor operačního myšlení nemůže zaručit úspěch proti silnému nepříteli, který sice nedisponuje nejmodernějšími zbraněmi a prostředky, avšak vyvinul operační koncepce, které mají převahu. Ve válce mezi dvěma silnými stranami nakonec zvítězí ta, která lépe uvažuje a rychleji s větší rozhodností jedná. Tím přirozeně není popřena potřeba zbraní a prostředků dokonalejších než zbraně a prostředky nepřítele. Přesto je nutno zdůraznit, že převaha v myšlení je mnohem více rozhodující než technologie, ať je jakkoli pokroková.

(překlad a úprava plk. v.v. Ing. J. Nastoupil)

Další námitkou je, že ukončení tyranie rozpoutá chaos. Kritici poukazují na násilí v Afghánistánu, v Iráku nebo Libanonu jako na důkaz, že svoboda vystaví lidi většímu nebezpečí. Ale podívejte se, kdo způsobuje násilí. Jsou to teroristi, jsou to extremisti. Není náhoda, že jsou jejich terčem mladé demokracie na Blízkém východě. Vědí, že úspěch svobodných společností tady je smrtící hrozbou pro jejich cíle – a jejich samé přežití. Skutečnost, že se naši nepřátelé brání, není důvodem zpochybňovat demokracii. Je to důkazem, že rozeznávají sílu demokracie. Je to důkazem, že jsme ve válce. A je to důkazem, že svobodné země musejí udělat, co je třeba, aby zvítězily.

Z projevu amerického prezidenta George Bushe na mezinárodní konferenci prodemokratických aktivistů v Praze 5. 6. 2007, zpravodajství ČTK.